

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: ЗДОБУТКИ ТА ЗАГРОЗИ

©2018 РОМАНОВ А. Д.

УДК 331.5

Романов А. Д. Професійна освіта в умовах децентралізації влади в Україні: здобутки та загрози

Метою статті є аналіз та оцінка здобутків та загроз розвитку професійної освіти в умовах децентралізації влади й окреслення напрямів підвищення ефективності управління професійною освітою в Україні. Проаналізовано стан розвитку професійної освіти та виявлено певні здобутки та загрози розвитку професійної освіти. Обґрунтовано необхідність децентралізації управління освітою і, на основі вивчення зарубіжного досвіду та системного аналізу законодавчих ініціатив профільного міністерства, запропоновано низку напрямів підвищення ефективності управління професійною освітою в Україні (запровадження нової моделі фінансування; зміна системи адміністрування професійної освіти; активізація органів місцевого самоврядування з питань управління та фінансування професійної освіти; розвиток дуальної форми навчання та інші). Перспективою подальших досліджень у цьому напрямі є оцінювання фінансових і нефінансових вигод від реформування професійної освіти для працівників, роботодавців, регіонів та держави.

Ключові слова: освіта, професійна освіта, децентралізація управління, багатоканальне фінансування професійної освіти, дуальна форма навчання.
Табл.: 2. **Бібл.:** 13.

Романов Артур Дмитрович – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янука (вул. Академіка Степана Дем'янука, 4, Рівне, 33027, Україна)

E-mail: romanovad@ukr.net

УДК 331.5

Романов А. Д. Профессиональное образование в условиях децентрализации власти в Украине: достижения и угрозы

Целью статьи является анализ и оценка достижений и угроз развитию профессионального образования в условиях децентрализации власти, а также определение направлений повышения эффективности управления профессиональным образованием в Украине. Проанализировано состояние развития профессионального образования, выявлены достижения и угрозы развитию профессионального образования. Обоснована необходимость децентрализации управления образованием и, на основе изучения зарубежного опыта и системного анализа законодательных инициатив профильного министерства, предложен ряд направлений повышения эффективности управления профессиональным образованием в Украине (введение новой модели финансирования; изменение системы администрирования профессионального образования; активизация органов местного самоуправления по вопросам управления и финансирования профессионального образования; развитие дуальной формы обучения и другие). Перспективой дальнейших исследований в этом направлении является оценка финансовых и нефинансовых выгод от реформирования профессионального образования для работников, работодателей, регионов и государства.

Ключевые слова: образование, профессиональное образование, децентрализация управления, многоканальное финансирование профессионального образования, дуальная форма обучения.
Табл.: 2. **Библ.:** 13.

Романов Артур Дмитриевич – кандидат экономических наук, доцент кафедры менеджмента, Международный экономико-гуманитарный университет имени академика Степана Демьянука (ул. Академика Степана Демьянука, 4, Ровно, 33027, Украина)

E-mail: romanovad@ukr.net

UDC 331.5

Romanov A. D. The Vocational Education in the Context of Decentralization of Power in Ukraine: Achievements and Threats

The article is aimed at analyzing and estimating the achievements and threats to the development of vocational education in the context of decentralization of power, defining of directions of improvement of efficiency of administration of vocational education in Ukraine. The status of vocational education development is analyzed, achievements and threats to the development of vocational education are identified. The necessity of decentralization of education administration is substantiated and, on the basis of studying of foreign experience and system analysis of legislative initiatives of the profile ministry, a number of directions of improvement of administration efficiency of vocational education in Ukraine are proposed (introduction of a new model of financing; change of administration system of vocational education; activation of local self-government bodies on administration and financing of vocational education; development of dual form of education and others). Prospect for further research in this direction is to estimate the financial and non-financial benefits of reforming the vocational education for employees, employers, regions, and the State.

Keywords: education, vocational education, decentralization of administration, multichannel financing of vocational education, dual form of education.
Tbl.: 2. **Bibl.:** 13.

Romanov Artur D. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Management, International Economics and Humanities University Academician Stepan Demyanchuk's Name (4 Akademik Stepan Demianchuk Str., Rivne, 33027, Ukraine)

E-mail: romanovad@ukr.net

Скорочення чисельності зайнятого населення, безробіття, трудова міграція, труднощі у працевлаштуванні молоді, рівень продуктивності праці, низька заробітна плата та відсутність у потенційних працівників професійних навичок і компетенцій, які потребує сучасний ринок праці, створюють перешкоди для економічного зростання, негативно впливають на рівень життя населення, обумовлюють виникнення соціальної напруги в суспільстві, що, врешті-решт, ставить під сумнів виконання Страте-

гії «Україна – 2020» та досягнення Глобальних Цілей Сталого Розвитку в Україні.

Враховуючи те, що сучасний ринок праці висуває підвищені вимоги до кваліфікації працівників, а креативність, творчий підхід, гнучкість, мобільність є новими викликами інноваційної економіки, успішне працевлаштування вимагає знань та навичок, що формуються в рамках здобуття професійної освіти, освіти впродовж життя та підвищення кваліфікації.

В Україні проблемам розвитку ринку праці та управління професійним навчанням присвячені наукові праці провідних учених-економістів: Ганнич Є., Грیشової О., Єфименко Т., Ковтунця В., Олієвської М., Петрухи С., Раєвневої О., Співаковського О., Стадного Є., Шаповалова В., Шарова О. та інших. Науковці та практики не лише досліджують внутрішній ринок праці та управління професійним навчанням, але й пропонують низку фінансових, правових, організаційних, соціальних механізмів розвитку професійного навчання, обґрунтовують, що вагому роль у цьому процесі відіграє децентралізація управління, міжмуніципальне та міжнародне співробітництво.

Проте, з метою забезпечення для всіх жінок і чоловіків рівного доступу до недорогої та якісної професійно-технічної та вищої освіти, опанування затребуваних на ринку праці професійно-технічних навичок, отримання гідної роботи та занять підприємницькою діяльністю [13], варто і далі вивчати питання управління професійним навчанням.

Мета статті – розглянути здобутки та загрози розвитку професійної освіти в умовах децентралізації влади і, на основі вивчення зарубіжного досвіду, окреслити напрями підвищення ефективності управління професійною освітою в Україні.

Професійна освіта охоплює комплекс педагогічних та організаційно-управлінських заходів, спрямованих на забезпечення оволодіння громадянами знаннями, уміннями та навичками певної професії, розвиток їхньої компетентності та професіоналізму, виховання загальної та фахової культури та є невід'ємною складовою системи освіти та інституту ринку праці.

Основними ознаками професійної освіти є формування системи професійно значущих знань, умінь і якостей, форм поведінки, індивідуальних способів виконання професійної діяльності; психологічна готовність до професійної діяльності; формування цілісного науково-професійного мислення; розвиток як професійних здібностей (забезпечення єдності теоретичної та практичної складових), так і особистісних якостей (самостійність, активність, креативність, мобільність, комунікативність). Підсумком професійної освіти є готовність до виконання обов'язків; прагнення до професійного саморозвитку, безперервної освіти і самоосвіти; формування соціальної та професійної позиції.

У зарубіжних державах професійна освіта та професійна підготовка є невід'ємною частиною безперервного навчання, охоплює всі рівні кваліфікації, тісно пов'язана із загальною та вищою освітою. Відповідно в основі політики працевлаштування та соціальної політики таких держав лежить не лише професійна підготовка, а й підвищення конкурентоспроможності, ділової активності та інновацій у контексті глобалізованої економіки, а також рівності, єдності,

особистого розвитку та активної громадянської позиції [10].

В Україні професійно-технічна освіта зазвичай здобувається в державних і комунальних закладах освіти (як правило, безоплатно) і забезпечує здобуття професії, готуючи майбутніх фахівців для вітчизняної промисловості, агропромислового комплексу, будівництва, торгівлі, громадського харчування, сфери послуг, транспорту, житлово-комунального господарства, зв'язку. Її метою є здобуття професії, допрофесійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації для задоволення потреб економіки у кваліфікованих і конкурентоспроможних на ринку праці робітниках [6].

У 2016/17 н. р. у закладах освіти різної форми власності навчалася 1721,34 тис. осіб (табл. 1), проте впродовж 2012–2017 рр. їх чисельність зменшилася на 26,99%; має місце і скорочення кількості таких закладів освіти.

Окрім українців, у нашій країні навчаються іноземні студенти, і на початок 2017/18 н. р. у коледжах, технікумах, училищах навчалася 155 іноземних студентів (у Львівській, Харківській областях та м. Києві), в університетах, академіях, інститутах – 48836 осіб [1].

Зазначимо, що в Україні заклади професійної освіти мають різне спрямування: приблизно 33% – це заклади освіти, які готують фахівців для промисловості; 30% – для сільського господарства; майже 17% – для будівництва, трохи більше 7% – для сфери послуг, дещо менше 6% – для торгівлі та громадського харчування, 5,5% – для транспортної галузі, близько 1,3% – для ЖКГ і менше 1% – для сфери зв'язку [6]. Областями-лідерами за кількістю закладів освіти є Львівська, Дніпропетровська та Харківська області; найменше їх у Чернігівській, Чернівецькій та Закарпатській областях.

Значну роль у розвитку професійної освіти відіграє її фінансування, яке в Україні здійснюється за рахунок:

- 1) коштів державного бюджету (44% у 2017/2018 н. р.);
- 2) коштів фізичних осіб (49,6%);
- 3) коштів місцевих бюджетів (6,2%);
- 4) коштів юридичних осіб (0,2%).

У рамках децентралізації влади реформування міжбюджетних відносин і бюджетного вирівнювання у 2016 р. було змінено механізм фінансування професійної освіти: таке фінансування було передано з центрального рівня на рівень обласних центрів і міст обласного значення (без жодного ресурсу); потім фінансування було передано на рівень області та міст обласних центрів. У 2017 р. здійснювалося фінансування замовлення на спеціальності загальнодержавного значення у вигляді субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам; у 2018 р. передбачено бюджетні

Слухачі та студенти навчальних закладів України, тис. осіб

Рівні професійної освіти за Міжнародною стандартною класифікацією освіти	Тривалість навчання	Навчальні роки					Темпи приросту за п'ять років, %
		2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	
Післясередня не вища освіта	2	151,93	148,13	122,43	117,922	106,83	-29,69
Короткий цикл вищої освіти	2	571,23	567,01	452,29	427,47	408,73	-28,45
Бакалаврат	4	1153,79	1072,19	890,28	855,68	800,45	-30,62
Магістратура	2	445,12	413,47	346,66	322,12	377,57	-15,18
Докторантура	4	35,45	33,31	30,03	30,31	27,76	-21,72
Усього	-	2357,53	2234,12	1841,68	1635,58	1721,34	-26,99

Джерело: складено за [1].

видатки на відкриття навчально-практичних центрів [6]. Результатом таких дій стало збільшення витрат на одного учня, який здобуває професійно-технічну освіту, і за рахунок цих ресурсів заклади освіти отримали можливість оновити фізично зношену та морально застарілу матеріально-технічну базу.

До інших здобутків професійної освіти варто віднести проектну діяльність міжнародної спільноти, громадськості, роботодавців та потенційних працівників. Так, з метою підвищення ефективності професійного навчання було реалізовано проект «Децентралізація управління професійним навчанням в Україні» за підтримки Канадського агентства міжнародного розвитку (CIDA), який передбачав упровадження механізмів децентралізації фінансового та адміністративного менеджменту системи професійного навчання; компонентом проекту було налагодження дієвого партнерства навчальних закладів з громадами та роботодавцями для впровадження ефективних програм професійного навчання. Інший проект – «Навички для працевлаштування. Якісне навчання, гідна робота» має на меті збільшення рівня зайнятості та самозайнятості чоловіків і жінок на малих і середніх підприємствах у Київській, Львівській та Івано-Франківській областях [3].

До здобутків професійної освіти України також варто віднести запровадження дуальної форми навчання, яка успішно використовується в Німеччині та є сучасною гнучкою формою професійного навчання на основі тісної взаємодії освітньої та виробничої сфер з питань підготовки кваліфікованих фахівців [7]. З метою подолання розриву між теорією і практикою та підготовки кадрів відповідно до реальних економічних умов та потреб роботодавців дуальна форма навчання передбачає збільшення практичних годин, залучення викладачами інструкторів безпосередньо з виробництва, упровадження навчання за блочно-модульним принципом.

Про ефективність дуальної форми навчання свідчить підвищення якості професійної підготовки на 12–17%, працевлаштування колишніх учнів (97%), зменшення витрат на комунальні послуги та навчальні матеріали в закладах освіти. За даними Міністерства освіти і науки України, у 2017/18 н. р. елементи дуальної форми навчання запроваджено у 49 закладах професійної освіти з 54 робітничих професій у 25 регіонах; до організації професійно-практичної підготовки залучено понад 300 роботодавців [6].

Проте впродовж останніх років престижність професійної освіти поступово знижується (лише 20% випускників шкіл в Україні продовжують навчання в закладах професійної освіти, проти 40% в європейських країнах, а в Чехії, Хорватії, Австрії та Фінляндії цей відсоток перевищує 70%, до того ж, мережа закладів освіти в нашій країні є неефективною) [11]; більшість випускників не є конкурентоспроможними на ринку праці, тому що має місце невідповідність якості та напрямів професійної підготовки, рівнів кваліфікації здобувачів освіти потребам ринку праці та запитам населення [8]; основними джерелами фінансування є бюджетні кошти та фінансові ресурси домогосподарств, тоді як бізнес є пасивним учасником професійної підготовки майбутніх фахівців; відсутній зв'язок між наукою та виробництвом; вітчизняній системі освіти бракує міжнародного компонента та сучасних технологій викладання [5, с. 34].

Щорічне збільшення дисбалансу між попитом і пропозицією робочої сили призводить на національному рівні до таких втрат, як недовироблення ВВП і ВРП, збільшення потенційного числа безробітних, неефективне витрачання бюджетних коштів, поява дефіциту вакантних місць та міграція висококваліфікованих кадрів [9, с. 225].

Таким чином, нестабільний розвиток професійної освіти обумовлений системними загрозами, а саме:

- ✦ *демографічні загрози*: зменшення учнівського контингенту, внутрішні та зовнішні міграційні процеси;
- ✦ *економічні загрози*: динамічність потреб ринку праці та невідповідність між якістю підготовки кадрів і потребами ринку праці у професійних кваліфікаціях;
- ✦ *фінансові загрози*: відсутність інвестицій у систему професійної освіти;
- ✦ *організаційні загрози*: недосконалість законодавства, непослідовність реформ, незадовільна матеріально-технічна база, недосконалість системи професійної орієнтації та кар'єрного консультування молоді та дорослих;
- ✦ *загрози індивідуального характеру*: високі соціальні запити молоді щодо привабливості робочого місця, зростання впливу соціальних мереж на вибір роду занять та стилю життя.

Окрім того, світові економічні та освітні процеси не лише яскраво демонструють, що якісна професійна освіта є запорукою сталого регіонального розвитку, але й чинять вплив на розвиток ринку праці (доступність отримання освіти за кордоном, міграція) в Україні.

У зарубіжних країнах освіта досить прибуткова та інвестиційно приваблива, а тому їх досвід є цінним для України. Зокрема:

1. Значних здобутків у професійній освіті та підготовці фахівців досягли держави, які розвиток регіонів визначили як пріоритетну ціль і реформували системи професійної освіти в умовах децентралізації влади.

2. Незважаючи на допомогу Європейського Союзу у питаннях виявлення спільних цілей розвитку професійної освіти та обміну передовим досвідом, держави – члени ЄС несуть відповідальність за власні системи освіти та навчання, а регіональна політика спрямована на стимулювання економічного зростання та покращення якості життя шляхом стратегічних інвестицій. Відомо, що фінансування проектів, спрямованих на забезпечення місцевого розвитку, підготовку фахівців відповідно до потреб ринків праці тощо, здійснюють регіональні органи влади, Європейський фонд регіонального розвитку (*European Regional Development Fund*), Фонд згуртування (*Cohesion Fund*), приватний сектор, університети, асоціації та неурядові організації на засадах публічно-приватного партнерства та під контролем центральних органів влади та Європейської комісії [10].

3. За допомогою Копенгагенського процесу держави, профспілки та роботодавці тісно співпрацюють у напрямку підвищення професійної та освітньої підготовки, і результатом їх співпраці стала європейська кредитна система та мережа якості, що дають можливість учням і студентам працювати та навчатися за

межами своєї країни. Такий довідковий інструмент, як Європейська система стандартів забезпечення якості (EQAVET) забезпечує прийняття і визнання навичок та компетенцій, що набувають учні в різних державах і навчальних закладах.

4. У зарубіжних країнах розроблено та впроваджено в освітню практику навчальні програми «майбутнього», які передбачають здобуття лінгвістичних, математичних і технологічних навичок, необхідних для отримання гідної роботи [12].

5. Держава оплачує фахівців, які працюють із учнями та студентами на виробництві в рамках дуальної форми навчання; при цьому роботодавці із заробітної плати таким учням сплачують повноцінні податки і не мають жодних податкових пільг (Німеччина).

6. Заклади освіти пропонують безкоштовне навчання шляхом участі в конкурсі під час вступу; отримання гранту або стипендії; соціальної допомоги в період тимчасових фінансових труднощів.

7. Освітні системи є гнучкими, оскільки відсутні жорсткі часові рамки щодо проходження навчальної програми (Фінляндія).

8. Є системи освіти, котрі побудовані на поєднанні вікових традицій якості із сучасними методами і технологіями викладання; у більшості навчальних програм студентам пропонують оплачуване стажування, можливість легально працювати в період навчання і канікул; рівень навчальних програм та їх реалізацію контролюють низка органів (Велика Британія).

9. «Короткий цикл» професійної підготовки дозволяє за 2-3 роки навчання отримати реальну роботу молодим спеціалістом в обраній галузі діяльності та, за необхідності, продовжити підвищення кваліфікації (Франція).

10. Важливою складовою політики безперервної освіти є навчання дорослих (особливо вразливих груп населення) як засіб працевлаштування, конкурентоспроможності на ринку праці, соціальної інтеграції, громадянства та особистого розвитку. Відповідно до Європейської Програми для навчання дорослих на 2011–2020 рр. пріоритетами навчання дорослих є управління, постачання та зайнятість, гнучкість та доступ, якість [10].

Незважаючи на досягнення національних освітніх систем, «експоненціальна швидкість технологічних та економічних змін постійно збільшує розрив між освітою та ринками праці» [12], що вимагає від урядів, бізнесу, закладів освіти та окремих осіб як учасників освітнього процесу долати розбіжності між формальною освітою та ринком праці, змушують вчитися, обмінюватися знаннями, здійснювати перепідготовку, впроваджувати інновації незалежно від виду діяльності, рівня розвитку, а спільне бачення пріоритетів реформування освіти та зайнятості населення є передумовою фінансування відтворення людського капіталу та професійної освіти зокрема в контексті четвертої промислової революції.

На наш погляд, досвід зарубіжних країн, необхідність імплементації вимог міжнародного законодавства можуть стати напрямками подальшого розвитку професійної освіти в Україні (табл. 2).

Модернізація професійної освіти і навчання, що створить передумови для сталого розвитку суспільства, підвищення конкурентоспроможності економіки країни, професійного зростання та самореалізації особистості, сьогодні на часі [6], проте на досягнення таких цілей впливають:

- ✦ економічний розвиток регіонів та країни в цілому;
- ✦ збереження нерівності на міждержавному та міжрегіональному рівнях стосовно доступу до професійної освіти;
- ✦ диверсифікація інституціональних структур і форм освіти;
- ✦ обмеженість фінансових ресурсів;
- ✦ непередбачуваність поведінки роботодавців та найманих працівників тощо.

Таблиця 2

Напрями підвищення ефективності управління професійною освітою

Напрямок	Обґрунтування	Очікувані результати
Запровадження нової моделі фінансування та розвиток державного інвестування професійної освіти	Залучення ресурсів регіонів, суб'єктів господарювання, домогосподарств; грантів та спонсорської допомоги, а також ресурсів міністерств, відомств, фондів для вирішення галузевих завдань	Багатоканальне фінансування розвитку закладів професійної освіти
Збільшення інвестицій у початкове та безперервне навчання тих, хто бере участь у професійній освіті та підготовці (вчителі, тренери, викладачі)	Удосконалення освітніх програм, оновлення матеріально-технічної бази, підготовка інноваційних педагогів та кваліфікованих майстрів	Відповідність освітніх пропозицій реальним потребам економіки, мобілізація інтелектуальних і матеріальних ресурсів регіонів; формування кадрового потенціалу
Посилення практичної складової професійної освіти	Подальший розвиток дуальної форми навчання; використання тренінгів для дорослих на підприємствах і в закладах освіти	Формування нових компетенцій; якісна професійна підготовка
Зміна системи адміністрування професійної освіти; активізація органів місцевого самоврядування з питань управління та фінансування професійної освіти	Розмежування повноважень у сфері управління та забезпеченні фінансування розвитку професійної освіти	Посилення синергії між знаннями та навичками, з одного боку, та креативністю та інноваційним потенціалом регіонів, з іншого – на всіх рівнях освіти та професійної підготовки
Заохочення розвитку соціального та публічно-приватного партнерства	Взаємодія держави, регіонів та бізнесу; роботодавці беруть участь у формуванні професійних стандартів та допомагають у реалізації дуальної освіти; визнається неформальна та інформальна освіта	Відповідність якості та напрямів професійної підготовки, рівнів кваліфікації здобувачів професійної освіти потребам ринку праці та запитам особистості; співфінансування
Збільшення автономії закладів професійної освіти для здійснення реформаторських змін	Заклади освіти розробляють стратегії свого розвитку та власні освітні програми; організують освітній процес; налагоджують ефективну співпрацю із соціальними партнерами	Оптимізація та автономізація мережі закладів професійної освіти передбачає створення багатопрофільних, багаторівневих закладів шляхом відкриття нових і реорганізації існуючих закладів
Створення сучасного освітнього середовища, комфортного навчання для усіх (особливо для людей з особливими освітніми потребами)	Забезпечення доступу населення до інформаційних і консультаційних послуг щодо потреб національного та регіональних ринків праці	Формування нового іміджу професійної освіти; зростання рівня престижності робітничих професій та професійних кваліфікацій
Підтримка обміну інформацією з третіми країнами, у тому числі з державами – членами ЄС	Системний моніторинг ринків праці та оперативне реагування на їх потреби	Формування конкурентоздатної та мобільної на ринку праці особистості, яка набуває освітніх та професійних компетентностей відповідно до її інтересів, здібностей, можливостей, потреб економіки та суспільства

Джерело: систематизовано за даними [2; 4; 5; 7; 8].

Мінімізація негативного впливу загроз може бути досягнута за умови розробки Міністерством освіти і науки України та прийняття таких нових законів: «Про професійно-технічну освіту», «Про фахову передвищу освіту» та «Про освіту дорослих» [6].

ВИСНОВКИ

Перспективи розвитку професійної освіти визначаються пріоритетними напрямками сталого розвитку України, утвердженням національної системи освіти, необхідністю адаптації до демократичних і ринкових перетворень зарубіжних країн.

Для розвитку професійної освіти в Україні варто використати рекомендації Європейського Союзу та запровадити механізми, що успішно працюють у професійній освіті зарубіжних освітніх систем. Основними з них є:

- ✦ запровадження нової моделі фінансування;
- ✦ збільшення інвестицій у початкове та безперервне навчання тих, хто бере участь у професійній освіті та підготовці;
- ✦ зміна системи адміністрування професійної освіти;
- ✦ активізація органів місцевого самоврядування з питань управління та фінансування професійної освіти;
- ✦ заохочення розвитку соціального та публічно-приватного партнерства;
- ✦ посилення практичної складової професійної освіти;
- ✦ збільшення автономії закладів професійної освіти;
- ✦ створення сучасного освітнього середовища, комфортного навчання;
- ✦ підтримка обміну інформацією з третіми країнами, у тому числі з державами – членами ЄС.

Реалізація цих механізмів дозволить об'єднати такі компоненти сучасної професійної освіти, як децентралізація управління та фінансування; соціальне партнерство у сфері професійної освіти і навчання та ринок праці; якість професійної освіти. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Вища освіта в Україні у 2017 році : статистичний збірник. Київ : Державна служба статистики України, 2018. 298 с.
2. **Гришнова О. А., Ганнич Є. В.** Порівняльна оцінка факторів розвитку ринку праці України в контексті стратегії «Європа 2020». *Ринок праці та зайнятість населення*. 2017. № 3. С. 13–21.
3. Децентралізація управління професійним навчанням в Україні. URL: <http://siast.org.ua/uk/projects/dmstp>
4. **Єфименко Т. І.** Концептуальні підходи щодо розвитку механізмів фінансування науки. *Фінанси України*. 2016. № 8. С. 9–23.
5. **Олієвська М. Г., Петруха С. В.** Нові компетенції фахівців у сфері економіки та менеджменту: роль держави та завдання агробізнесу. *Економіка і підприємництво*. 2017. Вип. 38. С. 31–41.

6. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/profesiyno-tekhnichna-osvita>

7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «План пріоритетних дій Уряду на 2018 рік» від 28.03.2018 р. № 244-р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/244-2018-p>

8. Проект Концептуальних засад формування професійної освіти України «Сучасна професійна освіта». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-rozrobilo-proekt-konceptualnih-zasad-reformuvannya-profesijnoyi-osviti-ukrayini-suchasna-profesijna-osvita>

9. **Раєвнева О. В., Шаповалов В. В.** Дослідження структурних диспропорцій на ринку праці в Україні. *Бізнес Інформ*. 2017. № 10. С. 224–230.

10. European Commission. URL: <http://ec.europa.eu>

11. Eurostat. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat>

12. The Human Capital Report 2017. URL: <http://reports.weforum.org/global-human-capital-report-2017/human-capital-report-2017/>

13. Transforming our world: the 2030 / Agenda for Sustainable Development. URL: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/70/L.1&Lang=E

REFERENCES

“Detsentralizatsiia upravlinnia profesiinym navchanniam v Ukraini” [Decentralized management of vocational training in Ukraine]. <http://siast.org.ua/uk/projects/dmstp>

European Commission. <http://ec.europa.eu>

Eurostat. <http://ec.europa.eu/eurostat>

Irishnova, O. A., and Hannych, Ye. V. “Porivnialna otsinka faktoriv rozvytku rynku pratsi Ukrainy v konteksti stratehii «Evropa 2020»” [A comparative assessment of the factors affecting the development of the Ukrainian labor market in the context of the Europe 2020 strategy]. *Rynok pratsi ta zainiatist naseleniia*, no. 3 (2017): 13-21.

[Legal Act of Ukraine] (2018). <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/244-2018-p>

Ofitsiinyi sait Ministerstva osvity i nauky Ukrainy. <https://mon.gov.ua/ua/tag/profesiyno-tekhnichna-osvita>

Oliievska, M. H., and Petrukha, S. V. “Novi kompetentsii fakhivtsiv u sferi ekonomiky ta menedzhmentu: rol derzhavy ta zavdannia ahrobiznesu” [New competencies of specialists in the field of economics and management: the role of the state and the objectives of agribusiness]. *Ekonomika i pidpriemnytstvo*, no. 38 (2017): 31-41.

“Proekt Kontseptualnykh zasad formuvannia profesiinoi osvity Ukrainy «Suchasna profesiina osvita»” [Draft Conceptual Foundations for the Formation of Professional Education of Ukraine “Contemporary Professional Education”]. <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-rozrobilo-proekt-konceptualnih-zasad-reformuvannya-profesijnoyi-osviti-ukrayini-suchasna-profesijna-osvita>

Raievnieva, O. V., and Shapovalov, V. V. “Doslidzhennia strukturnykh dysproportsii na rynku pratsi v Ukraini” [Research of structural imbalances in the labor market in Ukraine]. *Biznes Inform*, no. 10 (2017): 224-230.

“The Human Capital Report 2017”. <http://reports.weforum.org/global-human-capital-report-2017/human-capital-report-2017/>

“Transforming our world: the 2030”. Agenda for Sustainable Development. http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/70/L.1&Lang=E

Vyshcha osvita v Ukraini u 2017 rotsi [Higher education in Ukraine in 2017]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2018.

Yefymenko, T. I. “Kontseptualni pidkhody shchodo rozvytku mekhanizmiv finansuvannia nauky” [Conceptual approaches to the development of financing mechanisms for science]. *Finansy Ukrainy*, no. 8 (2016): 9-23.